

УДК 687.053.1

ДО ПИТАННЯ ПРОЄКТУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПЕТЕЛЬНИКА ШВЕЙНИХ МАШИН З П-ПОДІБНОЮ ПЛАТФОРМОЮ

Манойленко О.П., кандидат технічних наук, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

Мачульський В.Б., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: швейна машина, механізм петельника, кінематичний аналіз, структурний аналіз, ступінь вільності, траєкторія руху.

Важільні механізми залишаються важливою складовою швейних машин, оскільки забезпечують передачу руху робочим органам і реалізацію заданих законів їх переміщення. Попри розвиток сучасних приводних систем, вони не втрачають свого значення, особливо в тих випадках, коли робочий орган має здійснювати складний просторовий рух [1, 2].

Одним із найбільш відповідальних робочих органів швейної машини ланцюгового стібка є петельник, характер руху якого безпосередньо впливає на надійність процесу утворення стібка та значення технологічних параметрів. Для забезпечення надійної взаємодії петельника з голкою та ниткою його траєкторія повинна мати складну форму, наближену до еліпса. Однак реалізація такої траєкторії за допомогою традиційних механізмів часто супроводжується ускладненням конструкції або обмеженням кінематичних можливостей [2]. У зв'язку з цим актуальним є розроблення механізму петельника швейної машини з П-подібною платформою, здатного забезпечити еліпсоподібну траєкторію руху [2] та одночасно мати простоту конструкції.

Перспективним напрямом розв'язання цього завдання є застосування чотириланкового кривошипно-повзунного механізму з похилою головкою шатуна [3] (рис. 1) або з косим кривошипом [4]. Конструктивні особливості цих механізмів дають змогу забезпечити складну траєкторію руху робочого органа, близьку за формою до еліпса, що застосовано в машинах плоского лінійного та зигзагоподібного ланцюгового стібка.

Запропонований механізм петельника швейної машини (рис. 1) складається з кривошипа 1, шатуна 2 зі сферичним вкладишем 2а, повзуна 3 виконаного з відростком 3а та тримачем петельника – 3б і закріпленого в ньому петельника 4. Принцип його роботи полягає в тому, що обертальний рух кривошипа 1 через шатун 2 перетворюється відростком 3а в зворотно-поступальний рух повзуна 3 та петельника 4. Завдяки встановленню відростка – 3а під кутом до напрямної повзуна 3, тримач петельника відтворює ще й коливний рух, внаслідок чого петельник отримує складний рух за еліпсоподібною траєкторією. Наявність сферичного вкладиша 2а дає

зможу змінювати кут нахилу відростка 3а та регулювати величину переміщення носика петельника 4 вздовж осі Z.

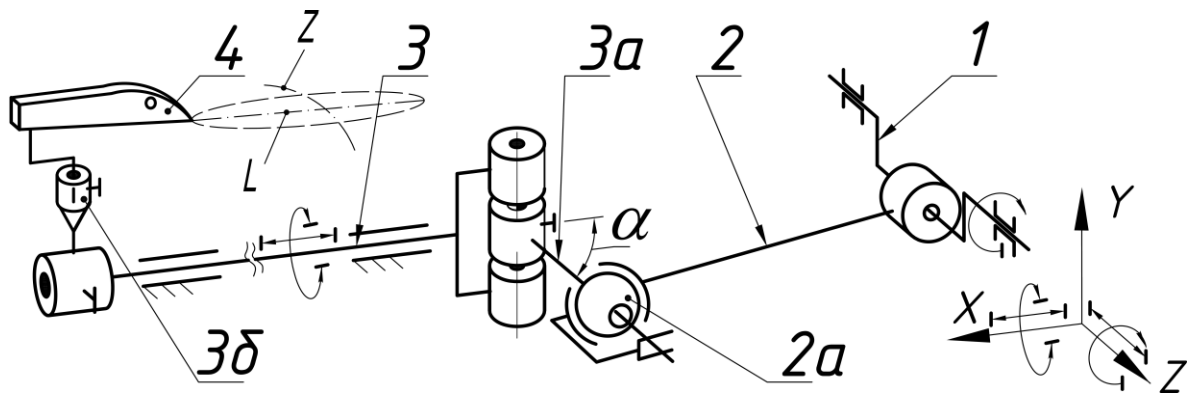

Рисунок 1 – Кінематична схема механізму петельника швейної машини з П-подібною платформою: 1–кривошип; 2–шатун; 2а – сферичний вкладиш, 3–повзун; 3а –відросток; 3б –тримач петельника; 4–петельник

Відмінність запропонованого механізму від його прототпу [3] полягає у застосуванні жорстко закріпленого на повзуні 3 відростка 3а з можливістю регулювання та сферичного вкладиша 2а, що забезпечує регулювання величини переміщення петельника вздовж осі Z. Структурний аналіз запропонованого механізму показав, що його структура не містить кінематичних пар 3-го класу. При цьому він має одну кінематичну пару 4-го класу та три кінематичні пари 5-го класу. Ступінь вільності цього механізму визначається за формулою Сомова–Малишева другого сімейства [5]:

$$W = 4n - 3P_5 - 2P_4 - P_3 = 4 \times 3 - 3 \times 3 - 2 \times 1 = 1.$$

Отримане значення підтверджує працездатність запропонованого механізму.

Особливістю базових механізмів петельника швейних машин з П-подібною платформою [1] є те, що під час захоплення «петлі-напуску» та «заколу» петельник здійснює коливання поперек строчки. Унаслідок цього довга вісь еліпсоподібної траєкторії його руху розташована перпендикулярно до лінії строчки. У запропонованому механізмі, навпаки, довга вісь L (рис. 1) такої траєкторії орієнтована вздовж строчки, а коротка Z поперек. За цих умов «нитковий трикутник» утворюється внаслідок переміщення петельника вздовж осі Z та переміщення матеріалу на величину t, що відповідає довжині стібка.

Залежно від співвідношення напрямів руху петельника і переміщення матеріалу можливі два варіанти взаємодії. У варіанті А переміщення матеріалу сприяє утворенню «ниткового трикутника» (рис. 2, а).

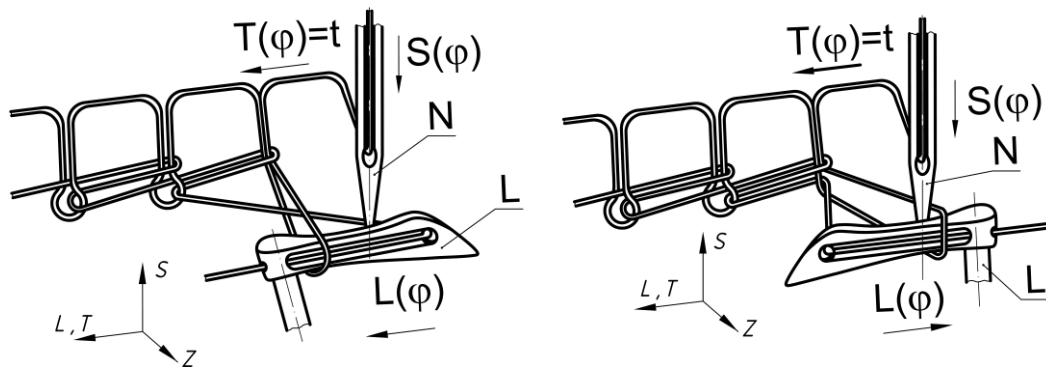

Рисунок 2 – Схеми утворення «ниткового трикутника» в процесі «заколу» механізмом петельника: а – за однакового напрямку переміщення петельника $L(\varphi)$ і матеріалу $T(\varphi)$; б – за протилежних напрямів переміщення петельника $-L(\varphi)$ і матеріалу $T(\varphi)$

У варіанті В, за протилежного напрямку цих переміщень, розміри «ниткового трикутника» (рис. 2, б) зменшуються зі збільшенням довжини стібка - t , що негативно впливає на стійкість процесу утворення стібка. Водночас у схемі А мінімальний хід петельника залежить від параметра t , тоді як у схемі В цей параметр не враховується, що забезпечує кращий хід попередньої петлі голкової нитки з тіла петельника в наслідок протилежних рухів петельника та матеріалів. Отже, зазначені особливості необхідно враховувати під час синтезу та проектування механізму.

Список використаних джерел

1. Мачульський В. Б., Горобець В. А., Манойленко О. П. Структурний аналіз механізмів петельників швейних машин з П-подібною платформою. Мехатронні системи: Інновації та інжиніринг : тези доп. VII Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 23 листоп. 2023 р. Київ, 2023. С. 46–47. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25961> (дата звернення: 17.04.2026).
2. Мачульський В., Горобець В., Злотенко Б. Розроблення механізмів петельника швейних машин з п-подібною платформою та їх кінематичний синтез. HeraldofKhmelnyskyinationaluniversity. technical sciences. 2025. Т. 351, № 3.1. С. 285–294. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5732-2025-351-36> (дата звернення: 14.12.2025).
3. Механізм петельника швейної машини : а. с. 867965 : D05B 57/32 / В. О. Пищиков, А.І. Трачук. № 2674883/28-12 ; заявл. 18.10.1978 ; опубл. 30.09.1981, Бюл. № 36. 3 с.
4. Механізм петельника швейної машини : а. с. 622900 : F05 B 57/32 / В. О. Пищиков, С.В. Машенцев. № 2457286/28-12 ; заявл. 25.02.1977 ; опубл. 05.09.1978, Бюл. № 33.
5. Hoeltgebaum, T., & Martins, D. (2025). Revisiting the foundations of mechanism mobility: Historical reparation and the recognition of malyshev's in-sights. <https://doi.org/10.2139/ssrn.5743402>